

Aan: Colleges van B&W en gemeenteraden

Bezoekadres
Raiffeisenstraat 18
5611 CH Eindhoven
Postadres
Postbus 985
5600 AZ EINDHOVEN

uw kenmerk

uw brief van

ons kenmerk

Datum
19 mei 2025

Onderwerp

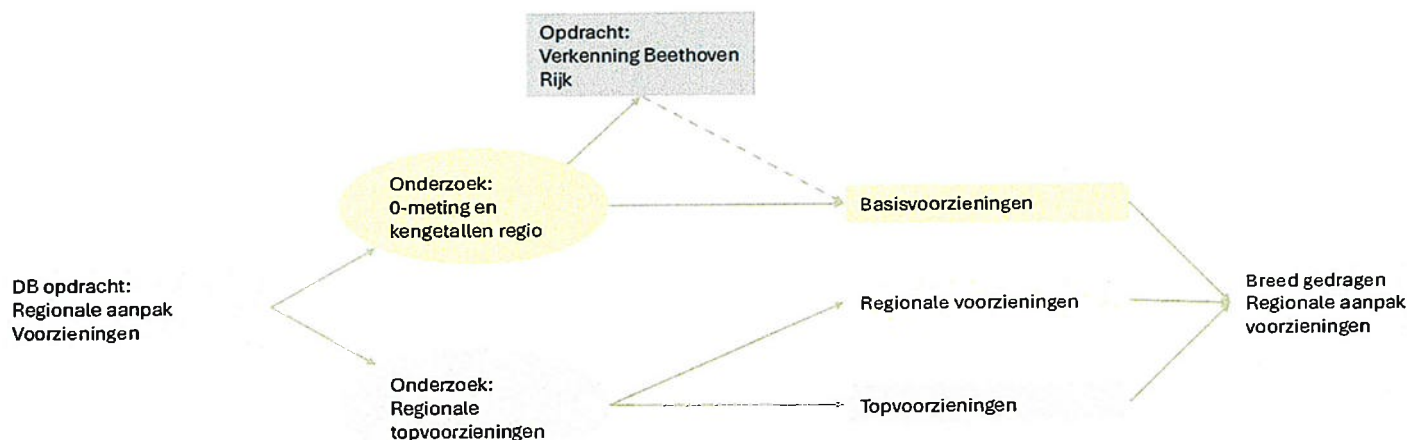
Afronding verkennende fase (basis- en top)voorzieningen en vervolgaanpak

e-mailadres

j.louisa-muller@metropoolregioeindhoven.nl

Geacht college en gemeenteraad,

Omdat de schaalsprong in de regio consequenties heeft voor sociaal-maatschappelijke opgaven hebben wij als dagelijks bestuur in december 2023 de opdracht gegeven om te komen tot een gedragen regionale aanpak voor basis- en topvoorzieningen. Dit is aangevuld met de opdracht van Rijk en Regio samen, die voortkomt uit het convenant Beethoven (maart 2024).

Rijk en Regio hebben in convenant Beethoven afgesproken een verkenning uit te voeren naar de sociaal-maatschappelijke opgaven in de gebiedsontwikkeling waaronder sociale cohesie, faciliteiten als onderwijshuisvesting, zorg, bibliotheken en andere culturele instellingen. Tijdens het Bestuurlijk Overleg Leefomgeving op 6 november 2024 hebben kabinet en regio afgesproken te streven naar eerste concrete (financiële) afspraken voor de zomer 2025.

Op 14 april 2025 hebben wij de verkennende fase afgerond en opdracht gegeven voor de vervolgfase (uitwerking). In deze brief informeren we u hierover.

Basisvoorzieningen

Inhoudelijke opgave

De 0-meting is een eerste basisinzicht voor het bepalen van de omvang van het vraagstuk voor basisvoorzieningen. Het beeld uit de 0-meting is zeer divers en verschilt ook per gemeente in de regio Zuidoost-Brabant. Op een aantal onderdelen zijn er minder voorzieningen dan het landelijk gemiddelde, bijvoorbeeld basis- en voortgezet onderwijs, huisartsen, apotheken, verloskundigen, GGZ-instellingen en hotels. Ook het winkelaanbod (zowel de dagelijkse als niet-dagelijkse boodschappen) is in de regio in de volle breedte minder dan het landelijk gemiddelde. Andere voorzieningen zijn er juist meer dan het landelijk gemiddelde: buurthuizen, cafés en sportvelden. Het beeld van overige voorzieningen is op of nabij het landelijk gemiddelde of er kan geen vergelijking met het landelijk gemiddelde worden gemaakt.

Een aantal basisvoorzieningen in de regio vragen dus om nadere aandacht. Het werk aan de voorzieningen is lokaal maatwerk, zowel inhoudelijk, ruimtelijk als qua timing. Met deze cijfers als basis kunnen gemeenten dus zelf, in samenwerking met elkaar en met maatschappelijke partners de programmering verder oppakken. Het is geen absolute waarheid maar geeft richting waaraan gewerkt kan/moet worden.

Financiële opgave

Voortbouwend op de uitkomsten van de 0-meting is in een quickscan in beeld gebracht wat de financiële opgave is voor de groei van basisvoorzieningen en welk deel hiervan gemeentelijk gefinancierd moet worden. In deze inschatting is ook verwerkt dat de regio in haar ontwikkeling een reële inhaalslag te maken heeft. De investeringsopgave voor voorzieningen in de 21 regiogemeenten wordt tot 2040 geschat op circa € 2,8 miljard (exclusief regionale voorzieningen, exclusief groenvoorzieningen). Hiervan behoort € 1,4 miljard (prijsspeil januari 2025) tot de gemeentelijke investeringsopgave. Voor de eerste periode t/m 2028 is in totaal € 0,3 miljard al in gemeentelijke begrotingen opgenomen. De overige €1,4 miljard komt voor rekening van anderen bijvoorbeeld het zorgkantoor, hoger-onderwijsinstellingen of horecaondernemers.

In de quickscan is naast de financiële opgave ook in beeld gebracht welke bekostigingsstrategieën de regio samen met het Rijk en partners in de vervolgfase kan uitwerken. Deze uitwerking is dan ook onderdeel van de vervolgaanpak.

De Quickscan treft u als bijlage bij deze brief aan.

Het beeld van de quickscan wordt ondersteund door het beeld dat zichtbaar wordt in een ambtelijke inventarisatie van bestaande en in ontwikkeling zijnde integrale huisvestingsplannen onderwijs. Er zijn grote investeringen nodig alleen al in de wettelijke taak onderwijshuisvesting. Met de groei van de regio en dus de leerlingenaantallen komt hier een grote financiële opgave aan. Niet voor niets werd hier in het Beethovenconvenant door de regio dit onderwerp al specifiek genoemd.

Regionale en topvoorzieningen

Vanaf mei 2024 zijn in een brede inventarisatie onder de 21 gemeenten zowel potentiële topvoorzieningen als regionale voorzieningen in beeld gebracht. Na prioritering en definiëring leidt dit tot een adaptieve lijst die jaarlijks wordt gemonitord.

Bij topvoorzieningen gaat het om een (inter)nationaal onderscheidend aanbod. Deze voorzieningen met een bovenregionaal karakter geven kleur aan het (internationaal) profiel van de regio. Voorzieningen die nu zijn aangewezen om door te groeien naar topvoorzieningen zijn:

- Versterken Futurelab/Evoluon Eindhoven
- Toonaangevend internationaal museum
- Grootschalige Multifunctionele Faciliteit, kansrijke locatie Aqua Best
- De Peel door laten groeien naar Nationaal park
- De Groote Heide
- Versterken Design Ecosysteem Eindhoven

De verdere ontwikkeling van de gezamenlijke strategie regionale- en topvoorzieningen is in de komende fase de verantwoordelijkheid van betreffende gemeentelijke trekker en partners. Er wordt in de komende fase een samenhangende uitvoeringsagenda van regionale- en topvoorzieningen uitgewerkt.

Initiatief wethouders Sociaal Domein

Tijdens de verkennende fase is een beweging op gang gekomen vanuit de wethouders sociaal domein. Het resultaat is een zogenoemd *white paper* waarin staat dat 'de schaa sprong ongekende kansen biedt, maar ook complexe uitdagingen met zich meebrengt'. De wethouders sociaal domein willen de ruimtelijke groeistrategie versterken met een sociaal-maatschappelijke groeistrategie van de 21 gemeenten. "Hiermee bouwen we aan een zorgzame en vitale samenleving en investeren we in sociale cohesie. Dit is cruciaal voor het welzijn van alle inwoners, vooral kwetsbare groepen, om achterblijven te voorkomen. Alleen door een integrale en lange termijn aanpak, waarin fysieke, economische én sociale ontwikkeling hand in hand gaan, kunnen we zorgen voor een regio waar iedereen prettig kan leven vanuit alle aspecten van brede welvaart", aldus de wethouders in het *white paper*. Parallel aan de aanpak van de MRE willen de wethouders sociaal domein in onze regio daarom komen tot een gezamenlijke actieplan om in de volgende fase de regionale aanpak voorzieningen inhoudelijk te voeden.

Wij hebben als dagelijks bestuur van de MRE kennisgenomen van het *white paper* en besloten om het initiatief van de wethouders sociaal domein te zwaluwstaarten met het vervolgtraject voorzieningen. Een vertegenwoordiger van de wethouders sociaal domein zal daarom als verbindende schakel nauw betrokken worden bij de sturing op de vervolgaanpak voor de basisvoorzieningen. Voor de goede orde: het eigen, parallelle traject van de wethouders sociaal domein is geen onderdeel van het MRE-werkprogramma of de MRE-governance.

Vervolgaanpak

Naast de gesprekken met het Rijk tijdens het Bestuurlijk overleg Leefomgeving over de financiering, wordt voor de volgende (uitwerkings)fase een inhoudelijk plan van aanpak uitgewerkt. Hierbij gaat het om het concreet uitwerken van de regionale voorzieningenstrategie/aanpak met daarin:

- Monitoring en kennisdeling lokale programmering. De lokale programmering zelf blijft verantwoordelijkheid van individuele gemeenten;

METROPOOL

REGIO

EINDHOVEN

- Regionale (uitvoerings)strategie en programmering Voorzieningen;
- Het uitwerken van een bekostigingssystematiek, mede gevoed door nog te maken afspraken met het Rijk;
- Uitgewerkte governancestructuur en –afspraken voor na de uitwerkingsfase.

Voor de sturing in deze fase zullen voorzitters van het poho Economie en het poho Ruimte & Wonen samenwerken met de vertegenwoordiger vanuit de wethouders Sociaal Domein.

Regioconferentie

Tijdens de Regioconferentie van 11 juni a.s. organiseren we een deelsessie over de aanpak voorzieningen. U wordt dan van harte uitgenodigd om verder in gesprek te gaan over onderwerpen van de uitwerkingsfase.

We hopen u hiermee voor nu voldoende te hebben geïnformeerd en praten graag met u verder de komende maanden.

Met vriendelijke groet,
Namens het dagelijks bestuur,

de secretaris,
G.A.G.H. Wouters

de voorzitter,
J.R.V.A. Dijsselbloem

Bijlage: 20250409 DEFINITIEF Eindrapportage - Quickscan bekostiging voorzieningen